

KYSELYLOMAKE: FSD2979 KIELENKÄYTTÄJIEN MIELIPITEITÄ SUOMEN KIELEN TILASTA 2013

QUESTIONNAIRE: FSD2979 OPINIONS ON THE STATE OF THE FINNISH LANGUAGE 2013

Tämä kyselylomake on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Kyselylomaketta hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

Lisätiedot: <http://www.fsd.uta.fi/>

This questionnaire forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the questionnaire is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

More information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Detta frågeformulär utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om frågeformuläret är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Mer information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Mielipiteesi suomen kielen tilasta

Kuka voi vastata?

Kuka tahansa. Vastaajien henkilötietoja ei kerätä. Vastaaminen kestää 15–20 minuuttia.

Mitä vastauksilla tehdään?

Kyselyn avulla saadaan tietoa kielenkäyttäjien mielipiteistä. Tuloksia analysoidaan tutkimuksissa ja hyödynnetään mm. koulutuksessa.

Lisätietoja kyselystä:

erikoistutkija Riitta Korhonen, Kotimaisten kielten keskus (riitta.korhonen@kotus.fi), yliopistonlehtori Hanna Lappalainen, Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos (hanna.lappalainen@helsinki.fi)

SEURAAVASSA KYSYTÄÄN YLEISESTI MIELIPITEITÄSI KIELENKÄYTÖSTÄ JA KIELEN MUUTTUMISESTA.

1. Merkitse, mitä mieltä olet väittämistä.

	täysin eri mieltä	osittain eri mieltä	en osaa sanoa	osittain samaa mieltä	täysin samaa mieltä
Minulle on tärkeää, että suomen kieli voi hyvin.	☐	☐	☐	☐	☐
Ihmisten arkinen kirjoittelu on nykyään ikävän huolimatonta.	☐	☐	☐	☐	☐
Monet asiatekstit (esim. sanomalehtien uutiset) ovat nykyään liian arkityylisiä.	☐	☐	☐	☐	☐
Internetin keskustelupalstoilla, Facebookissa yms. voi käyttää sellaista kieltä kuin haluaa.	☐	☐	☐	☐	☐

Kommentit (vapaaehtoinen):

2. Valitse kyllä tai ei: Olen huolestunut suomen kielen muuttumisesta.

Kyllä Ei

JOS VASTASIT KYLLÄ, VASTAA KYSYMYKSEEN 3a. JOS VASTASIT EI, SIIRRY KOHTAAN 3b.

3a. Mistä syystä olet huolissasi suomen kielen tilasta? Valitse väittämät, jotka kuvaavat **mielipidettäsi**. Voit valita useita vaihtoehtoja.

- Ihmiset lukevat suomeksi nykyään vähemmän kuin ennen.
 - Ihmiset kirjoittavat suomeksi nykyään vähemmän kuin ennen.
 - Radio- ja tv-ohjelmat tarjoavat huonoja esimerkkejä.
 - Painetut lehdet tarjoavat huonoja esimerkkejä.
 - Verkossa ilmestyvät lehdet tarjoavat huonoja esimerkkejä.
 - Yksityishenkilöiden verkkokirjoittelulla on kielteistä vaikutusta asiatekstien kieliasuun.
 - Monien työ- tai opiskelukieli on englanti, ja suomea käytetään vain vapaa-ajalla.
 - Englannin sanojen suuri määrä suomessa vaikuttaa haitallisesti.
 - Englannin oikeinkirjoitus (esimerkiksi yhdyssanat) vaikuttaa suomeen haitallisesti.
 - Äidinkielen opetuksessa ei käytetä riittävästi aikaa sopivan kielenkäytön harjoitteluun.
 - Kotona ei kiinnitetä riittävästi huomiota lasten kielenkäyttöön.
 - En osaa sanoa.
- Muu syy, mikä?

Kommentit (vapaaehtoinen):

VASTAA SEURAAVAAN KYSYMYKSEEN 3B VAIN, JOS VASTASIT KYSYMYKSEEN 2 EI. JOS VASTASIT KYSYMYKSEEN 2 KYLLÄ, SIIRRY KYSYMYKSEEN 4.

3b. Mistä syystä et ole huolissasi suomen kielen tilasta? Valitse väittämät, jotka kuvaavat **mielipidettäsi**. Voit valita useita vaihtoehtoja.

- Ihmiset käyttävät kieltä yleensä tarkoitukseen sopivasti (esim. lehti uutisessa asiatyylisesti, internetin keskustelupalstoilla rennommin).
- Koululaisetkin lukevat ja kirjoittavat nykyään enemmän kuin ennen (internet, tv-tekstitykset, tekstiviestit ym.).
- Äidinkielen opetus huolehtii suomen kielen taitojen hyvästä tasosta.
- Suomen kieleen tulee jatkuvasti uusia sanoja.
- Kielen muuttuminen ei tarkoita huonontumista.
- Suomen kieltä käytetään kaikilla aloilla.
- En osaa sanoa.
- Muu syy, mikä?

Kommentit (vapaaehtoinen):

SEURAAVASSA KYSYTÄÄN MIELIPIDETTÄSI ERILAISISTA KIELENPIIRTEISTÄ.

4. Ota kantaa seuraaviin **puhuttelua ja tervehdyksiä** koskeviin väittämiin. Valitse vaihtoehto, joka kuvaa **mielipidettäsi** parhaiten.

	täysin eri mieltä	osittain eri mieltä	en osaa sanoa	osittain samaa mieltä	täysin samaa mieltä
Radio- ja televisiotoimittajien tulisi teititellä kaikkia yli 40-vuotiaita haasteltaviaan.	☐	☐	☐	☐	☐
Myyjä voi käyttää <i>moi</i> -tervehdystä	☐	☐	☐	☐	☐

kaikenikäisten asiakkaiden kanssa.

Hyvää päivänjatkoa on sopiva toivotus asiakaspalvelutilanteissa.

Minusta on ärsyttävää, että puhelinmyyjät puhuttelevat asiakkaitaan usein etunimellä.

Toivon, että minua teititellään asiakaspalvelutilanteissa.

Teitittelen kaikkia itseäni vanhempia puhekumppaneita, joita en tunne entuudestaan.

Nykyään asiakaspalvelussa teititellään liikaa.

Sinuttelen kaikkia tapaamiani henkilöitä.

Minun on vaikea päättää, sinuttelenko vai teitittelenkö vierasta ihmistä.

Kommentit (vapaaehtoinen):

5. Ota kantaa seuraaviin **puhekielen käyttöä** koskeviin väittämiin. Valitse vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten **mielipidettäsi**.

	täysin eri mieltä	osittain eri mieltä	en osaa sanoa	osittain samaa mieltä	täysin samaa mieltä
Television ja radion asiaohjelmien juontajat voivat käyttää arkista puhekieltä. (Esim. sellaisia piirteitä kuin <i>sä, me mennään, ne tulee, sit.</i>)	☐	☐	☐	☐	☐
Television ja radion asiaohjelmien vieraat voivat käyttää arkista puhekieltä.	☐	☐	☐	☐	☐
Mielestäni ei ole häiritsevää, vaikka television asiaohjelman toimittajan murretausta kuuluisikin puheesta.	☐	☐	☐	☐	☐
Puhekielen pikku sanojen käyttö	☐	☐	☐	☐	☐

(esim. *niinku, tota*)

ei häiritse minua asiaohjelmien toimittajien kielessä.

Haastateltavan ei ole sopivaa käyttää kirosanoja televisiossa tai radiossa. ○ ○ ○ ○ ○

Kommentit (vapaaehtoinen):

6. Seuraavassa on esimerkkejä erilaisista kielen piirteistä (alleviivattu). Arvioi, miten sopivia ne ovat **sinun mielestäsi kirjoitetussa asiatekstissä** (esim. sanomalehden uutisessa).

	liian puhekielinen	sopivan asiatyylinen
Myös Suomessa <u>olla</u> an varauduttu suurtulviin.	○	○
Yleinen väite on, että <u>menet</u> mihin tahansa kassajonoon, se liikkuu hitaammin kuin viereinen.	○	○
Terveisiä ministerille ja <u>sen</u> avustajalle!	○	○
Opettajat <u>alkoivat</u> 90-luvun lopulla <u>suhtautumaan</u> myönteisemmin uuteen teknologiaan kouluopetuksessa.	○	○
Verkkopankissa <u>pystyy maksaa</u> kaikki laskut.	○	○
<u>Ketä</u> on ohjannut elokuvan Kummisetä?	○	○
<u>Hänen toinen nimi</u> tulee isoäidiltä.	○	○

Kommentit (vapaaehtoinen):

7. Englantilaiset lainasanat (esim. *startup-yritys*, *B2B*, *netti*, *striimaus*, *printteri*) ovat yleistyneet suomen kielessä. **Mitä mieltä** olet tällaisten sanojen käytöstä?

Merkitse rasti niihin väittämiin, joista olet samaa mieltä. Voit valita useita.

- Ne häiritsevät, koska en aina ymmärrä merkitystä.
- Mielestäni ne rikastuttavat suomen kieltä.
- Ne häiritsevät, koska en ole varma niiden kirjoitusasusta.
- Ne helpottavat yhteydenpitoa erikielisten välillä.
- Ne häiritsevät, koska niitä suorastaan tulvii kaikkialta.
- Olen usein epävarma niiden ääntämisestä.
- Mielestäni mahdollisimman monille englannin sanoille pitäisi keksiä suomenkielinen vastine.
- On keinotekoista keksiä suomenkielisiä vastineita kaikille englanninkielisille sanoille.
- Omalla ammattialallani on mahdotonta tulla toimeen ilman englannin sanoja.
- Käytän itse uusia vierassanoja, kun sopivaa suomenkielistä ei heti tule mieleen.

Kommentit (vapaaehtoinen):

8. Ota kantaa seuraaviin englantilaisia lainasanoja koskeviin väittämiin. Voit kommentoida esimerkin perään, missä tilanteessa sana sopii tai ei sovi käyttöön.

	täysin eri mieltä	osittain eri mieltä	en osaa sanoa	osittain samaa mieltä	täysin samaa mieltä
Sana <i>jes</i> on neutraali huudahdussana suomenkielisessä puheessa (esim. lauseessa <i>Jes, se onnistui!</i>). <hr/>	☐	☐	☐	☐	☐
Ilmaus <i>OK</i> on sopiva tapa vastata lyhyesti <hr/>	☐	☐	☐	☐	☐

asialliseenkin
suomenkieliseen
sähköpostiviestiin.

Pyynnön yhteydessä
pliis on sopiva sana
suomenkielisessä
puheessa.

9. Ota kantaa seuraaviin yritysnimiä koskeviin väittämiin. Valitse vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten mielipidettäsi.

	täysin eri mieltä	osittain eri mieltä	en osaa sanoa	osittain samaa mieltä	täysin samaa mieltä
Yritykset voivat itse päättää, miten niiden nimet kirjoitetaan (esim. <i>siiSti</i>).	☐	☐	☐	☐	☐
Yritysten tulisi kirjoittaa nimensä yleiskielen suositusten mukaisesti muualla paitsi logoissa.	☐	☐	☐	☐	☐
Yritysten tulisi kirjoittaa nimensä yleiskielen suositusten mukaisesti aina, myös logoissa.	☐	☐	☐	☐	☐

Kommentit (vapaaehtoinen):

10. Ärsyttävätkö sinua jotkin sanat tai sanonnat (esim. *niinku, tahtotila, paras ikinä*)?

- kyllä
 eivät

Anna esimerkkejä sinua ärsyttävistä sanoista tai sanonnoista:

Perustelut (vapaaehtoinen):

SEURAAVAT KYSYMYKSET KOSKEVAT YLEISKIELEN (KIRJAKIELEN) VAIHTELUA JA NORMEISTA HUOLEHTIMISTA.

11. Suomen yleiskieli on vain osittain tiukasti normitettu. Se sisältää paljon vaihtelua. Ota kantaa seuraaviin väittämiin. Valitse vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten **mielipidettäsi**.

	täysin eri mieltä	osittain eri mieltä	en osaa sanoa	osittain samaa mieltä	täysin samaa mieltä
Mielestäni on hyvä, että yleiskielessäkin on paljon vaihtelevia muotoja. (Esim. <i>palvelujen, palveluiden</i> tai <i>palveluitten</i> ja <i>katsomoita</i> ja <i>katsomoja</i> .)	☐	☐	☐	☐	☐
On hämmentävää, että tietyissä tapauksissa sanat voi kirjoittaa sekä yhteen että erikseen. (Esim. <i>vedenkulutus</i> ja <i>veden kulutus</i> .)	☐	☐	☐	☐	☐
Mielestäni kaikesta pitäisi olla selvä oikein-väärin-sääntö.	☐	☐	☐	☐	☐

Kommentit (vapaaehtoinen):

12. Kenen erityisesti pitäisi kantaa vastuuta siitä, että asiatekstejä kirjoitettaisiin yleiskielen suositusten mukaan? Valitse kolme tärkeintä.

- äidinkielen ja suomen kielen opettajien
- kaikkien opettajien
- lehtien toimitusten
- kustannusyhtiöiden
- kirjailijoiden
- Kielitoimiston ja suomen kielen lautakunnan
- yliopiston suomen kielen tutkijoiden
- kaikkien kielenkäyttäjien
- muun tahon, minkä?

- ei kenenkään

Kommentit (vapaaehtoinen):

SEURAAVASSA SINUA PYYDETÄÄN ARVIOIMAAN SITÄ, MITEN SUHTAUDUT ASIA TEKSTIEN KIRJOITTAMISEEN.

13. Kun kirjoitat suomenkielistä asiatekstiä, mitä oikeinkirjoitus- tai kielioppiasioita joudut joskus miettimään?

Voit valita useita vaihtoehtoja.

- sanan isoa tai pientä alkukirjainta
- kirjoitetaanko sanat yhteen vain erikseen
- pilkun paikkaa
- vierassanan eli lainasanan kirjoitusasu

- vieraskielisen nimen kirjoitusasua
- sanan sijamuotoa (esim. *Auto on korjaamossa* vai *korjaamolla?*)
- numeroiden taivutuspäätteen merkintää
- verbin yksikkö- tai monikkomuodon valintaa (esim. *Ässät pelasi* vai *pelasivat...*, *Mukana seuraa* vai *seuraavat ohjeet*)
- jotain muuta, mitä?

- en mitään

14. Kun kirjoitat suomenkielistä asiatekstiä, mitä tekstin rakentamisen seikkoja joudut joskus miettimään?

Voit valita useita vaihtoehtoja.

- miten aloitan tekstin
- miten lopetan tekstin
- mikä näkökulma sopii tarkoitukseen
- missä järjestyksessä esitän asiat
- miten pitkä kappale on sopiva
- missä kohdassa pitäisi katkaista virke ja aloittaa uusi
- miten liitän tekstin virkkeet yhteen
- mikä on sopiva tyyli (neutraali asiatyyli, rennompi asiatyyli jne.)
- muuta, mitä?

- en mitään

TAUSTATIETOJA

Ikä

- alle 18 v
- 18–25 v
- 26–35 v
- 36–45 v
- 46–55 v
- 56–65 v
- 66–75 v
- yli 75 v

Sukupuoli

- mies nainen

Ylin suorittamasi kouluaste

- peruskoulu tai kansakoulu
- lukio
- ammattikoulu
- ammattikorkeakoulu tai vastaava
- yliopisto tai korkeakoulu

Työala, ammatti tai vastaava

Asuinpaikka

- Ahvenanmaa
- Etelä-Karjala
- Etelä-Pohjanmaa
- Etelä-Savo
- Kainuu
- Kanta-Häme
- Keski-Pohjanmaa
- Keski-Suomi
- Kymenlaakso
- Lappi
- Pirkanmaa
- Pohjanmaa
- Pohjois-Karjala
- Pohjois-Pohjanmaa
- Pohjois-Savo
- Päijät-Häme
- Satakunta
- Uusimaa
- Varsinais-Suomi
- ulkomailla, missä?

Aiemmat pitkäaikaiset asuinpaikat

Äidinkieli tai äidinkielet

suomi

ruotsi

muu, mikä?

Jos äidinkielesi on muu kuin suomi, valitse luonnehdinta, joka kuvaa suomen kielen taitoasi:

erinomainen

hyvä

melko hyvä

Muu kielitaito

englanti

ruotsi

saksa

ranska

venäjä

espanja

italia

muu(t), mi(t)kä?

Valitse vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten lukemis- ja kirjoittamistottumuksiasi.

	en ollenkaan	jonkin verran	paljon
Kirjoitan työssäni tai opinnoissani suomenkielisiä tekstejä.	☐	☐	☐
Kirjoitan työssäni tai opinnoissani muunkielisiä tekstejä.	☐	☐	☐
Pidän suomeksi päiväkirjaa tai blogia.	☐	☐	☐
Kirjoitan suomeksi internetin keskustelupalstoille.	☐	☐	☐

Kirjoitan suomeksi Facebookiin.	☐	☐	☐
Kirjoitan suomeksi tekstiviestejä.	☐	☐	☐
Kirjoitan muilla kielillä keskustelupalstoille ja Facebookiin.	☐	☐	☐
Seuraan suomenkielisiä uutisia painetuista tai verkkosanomalehdistä.	☐	☐	☐
Seuraan muunkielisiä uutisia painetuista tai verkkosanomalehdistä.	☐	☐	☐
Luen vapaa-aikanani suomenkielistä kaunokirjallisuutta.	☐	☐	☐
Luen vapaa-aikanani suomenkielisiä sarjakuvia.	☐	☐	☐
Luen vapaa-aikanani suomenkielisiä tietokirjoja.	☐	☐	☐
Luen vapaa-aikanani suomenkielisiä verkkosivuja.	☐	☐	☐
Luen vapaa-aikanani muunkielistä kirjallisuutta.	☐	☐	☐

Haluatko kertoa jotain lisää lukemis- ja kirjoittamistottumuksistasi?

Kiitos vastaamisesta!